

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 64 · 3. april
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 3. april 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 64):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Presidenten [10:00:19]: Representantene Mani Hussaini, Marianne Sivertsen Næss, Bengt Rune Strifeldt, Jenny Klinge, Bård Ludvig Thorheim, Øystein Mathisen, Trine Lise Sundnes, Sveinung Stensland, Tobias Drevland Lund, Lars Haltbrekken og Maria Aasen-Svensrud, som har vært permitterte, har igjen tatt sete.

Statsråd Jan Christian Vestre overbrakte 10 kgl. proposisjoner:

- om endringer i privatskolelova (ny tilskuddsmodell for private grunnskoler) (Prop. 65 L (2023–2024))
- om utbygging og finansiering av Bypakke Hauge-sund og fastlands-Karmøy i Rogaland (Prop. 68 (2023–2024))
- om endringer i gjeldsordningsloven mv. (effektivisering og forenkling av gjeldsordningsprosessen) (Prop. 67 L (2023–2024))
- om endringer i lov om tannhelsetjenesten mv. (rett til tannhelsetenester for unge voksne, personer med rusmiddelavhengighet mv.) (Prop. 60 L (2023–2024))
- om endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (administrative reaksjonar, karantenetid før søknad om ny autorisasjon mv.) (Prop. 63 L (2023–2024))
- om endringer i advokatloven mv. (overgangsregler mv.) (Prop. 61 L (2023–2024))
- om lov om bærekraftige produkter og verdikjeder (bærekraftige produkter-loven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 154/2023 og 155/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene (EU) 2019/424, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, (EU) 2019/2023, (EU) 2019/2024, (EU) 2021/341 og (EU) 2019/1784 (Prop. 69 LS (2023–2024))
- om endringer i kringkastingsloven mv. (gjennomføring av endringsdirektiv til direktiv om audiovisuelle medietjenester mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 337/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/1808 (Prop. 66 LS (2023–2024))
- om endringer i opplæringslova og privatskolelova (kompetansekrav, faglig ansvar og bruk av fysisk inngripen for å avverge skade m.m.) (Prop. 62 L (2023–2024))

- om endringer i fagskoleloven (institusjonsakkreditering for fagskoler mv.) (Prop. 64 L (2023–2024))

Presidenten [10:01:46]: Representanten Morten Stordalen vil framsette et representantforslag.

Morten Stordalen (FrP) [10:02:08]: På vegne av Fremskrittspartiet og representantene Sylvi Listhaug, Frank Edvard Sve, Hans Andreas Limi, Bård Hoksrud, Marius Arion Nilsen og meg selv har jeg gleden av å framsette forslag om bedre rammebetingelser for veteran- og entusiastkjøretøy.

Presidenten [10:02:23]: Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil framsette et representantforslag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:02:34]: På vegne av representantene Olaug Vervik Bollestad, Dag Inge Ulstein og meg selv vil jeg sette fram et forslag om krav om kinesisk nedslag i TikTok.

Presidenten [10:02:46]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:51]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:02:53]: Stortinget mottok onsdag 27. mars meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jan Christian Vestre, Emilie Mehl og Terje Aasland vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Linda Hofstad Helleland.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:03:28]: Norge går gjennom en stor omstilling, og bedrifters investering i ny, grønn og digital teknologi vil være avgjørende for at vi skal lykkes med det. Det krever politikere som sikrer forutsigbarhet for langsiktige investeringer, som legger til rette for sunne bedrifter som går med overskudd og kan være en vekstmotor i samfunnet, og et solid norsk privat eierskap som våger å gjøre store investeringer.

Investeringsbeslutninger under forrige regjering, som til nå har gitt et høyt investeringsnivå og et generelt oppsving etter pandemien, med mange nye bedriftsetableringer, sier ingenting om fremtiden til Norge som investeringsland. Når jeg og sikkert næringsministeren også er ute og snakker med gründere, eiere og ansatte i norske bedrifter, er det usikkerheten om hvilken skatteregning de skal betale, som er avgjørende for hvor mye de kan satse, og om det er i Norge de kan gjøre det. Det

er litt uvant, for i Norge har vi lang tradisjon for forutsigbarhet i skattepolitikken.

Under dagens regjering har skattepolitikken blitt mer som et samleband som ruller ut den ene skatteøkningen etter den andre, stykkevis og delt: eierbeskatningen, som er doblet på to år, kompetanseskatten som plutselig kom, skatter med tilbakevirkende kraft, og nylig kom det også en utflytterskatt, som vil ramme mange techgründere. Bildet av Norge som et trygt og forutsigbart land å investere i er svekket, og nå ber mange om tydelige svar på hva man kan vente seg, for om mulig er det blitt mer uklart den siste tiden.

Der finansministeren omtaler fjerning av formuesskatten som gift for den norske modellen, har næringsministeren åpnet for å se på formuesskattens innretning. Det er i det hele tatt vanskelig å forstå hva regjeringen vil med eierbeskatningen. Kan statsråden bidra til å gjøre det enklere å planlegge langsiktig rundt investeringer og mer attraktivt å investere, ved å gi tydelige signaler om hvilke lettelsener i eierbeskatningen regjeringen nå ser for seg?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:05:34]: Takk for spørsmålet.

La oss først starte med å glede oss over at det går godt i store deler av norsk næringsliv. Det er rekordhøye investeringer i fastlandsbedriftene. Det har aldri vært investert mer i norsk næringsliv enn nå, også når vi ikke regner med olje- og gassinvesteringene. Alt tyder på at den investeringsbølgen vi nå opplever, kommer til å fortsette også i år. Det etableres 6 000 nye bedrifter hver eneste måned. Det er færre konkurser nå enn under Solberg-regjeringen. Vi har rekordmange i arbeid. Det er rekordstore eksportverdier fra Fastlands-Norge. Det at vi over hele Norge har private jobbskapere, små, mellomstore og store bedrifter som hver eneste dag skaper verdier, er med på å finansiere velferden vår og bidrar til innovasjon og arbeidsplasser, bør vi prise oss lykkelig for. Jeg synes også vi skal skryte av norsk næringsliv, istedenfor å forsøke å tegne et bilde – som representanten gjør – av et Norge nærmest i revers.

Så til spørsmålet om beskatning: Ja, vi fører en forutsigbar næringspolitikk, og vi fører en forutsigbar skattepolitikk. I møte med den verste inflasjonen siden jappetiden har det vært helt nødvendig å se over spleiselaget en gang til. Det har også vært helt nødvendig å gjøre midlertidige endringer i skatte- og avgiftsnivået for å få kontroll på den økonomiske situasjonen. Det er vi i ferd med å lykkes med. Inflasjonen er på vei nedover, rentene skal nedover. Vi har avverget det som kunne blitt en mye verre økonomisk krise.

Jeg registrerer at også Høyre i sine alternative statsbudsjetter har foreslått å øke beskatningen for norsk

næringsliv med 38 mrd. kr. Da er det såkalt ansvarlig når Høyre gjør det, mens det er uforutsigbart når regjeringen – som faktisk tar ansvar og styrer i usikre tider, og også må stå til rette for de valgene vi tar – styrer.

Når det gjelder formuesbeskatningen, er det riktig at regjeringen – helt i tråd med det regjeringspartiene gikk til valg på – har økt den noe. Den er fortsatt på et nivå som er vanlig i Norge, og har vært vanlig de siste 20 årene. Den er fortsatt lavere enn for 15 år siden. Jeg registrerer at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for i år beholder 92 pst. av formuesskatteprovenyet til regjeringen. Så da var det visst ikke så farlig å avskaffe den likevel. Vi har vært åpne for å se på innretningen, og hvis vi kan forbedre den skatten på en måte som er rettferdig og unngår nullskattytere, er vi åpne for å diskutere det.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:07:37]: Investeringebølgen som vi har sett, skyldes også investeringsbeslutninger tatt under den forrige regjeringen, som jeg sa. De tallene som statsråden nå refererer til, begynner å bli ganske gamle. Næringsinvesteringene på fastlandet har falt siden august i fjor, og SSBs prognoser forventer fall i investeringer både i år og neste år. Det er ikke et Norge i revers jeg snakker om, jeg viderefremidler ærlige tilbakemeldinger fra næringslivet.

Det er ikke bare bedriftene som forteller om sterk bekymring, det samme gjør NHO, Virke og SMB Norge. Det er ikke øyeblikksbildet her og nå som er Høyres største bekymring, men hvordan Norge fremover skal gjenreises som et næringsvennlig land for privat kapital. Jeg savner at næringsministeren bidrar til at vi på lang sikt kan gjenreise troen på Norge som et godt investeringsland. Vil næringsministeren nå forsikre oss om at han vil bidra til å løfte den offentlige samtalen om hvordan vi kan redusere usikkerhet og politisk risiko, slik at vi på lang sikt kan gjøre bedriftene våre i stand til å være med og ta ansvar og ta større risiko i årene som kommer?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:08:44]: Jeg har ikke på vegne av regjeringen forsøkt å ta æren for den fantastiske jobben som norske bedrifter gjør hver eneste dag, men jeg registrerer at representanten mener at det er Solberg-regjeringen som er roten til alt godt i denne verden – hadde det ikke vært for Solberg-regjeringen, hadde det ikke vært investeringer i norsk næringsliv. Det tror jeg kanskje er å påta seg et litt stort ansvar for den jobben som private vekstskapere og bedrifter over hele landet gjør.

Jeg er helt enig i at Norge skal være et forutsigbart og godt land å investere i, og jeg er veldig glad for at vi har en modell som er bygget på verdien av å skape og dele. Verdien må skapes før de kan deles. Samfunn med små forskjeller, samfunn med høy grad av tillit, samfunn med universelle velferdsordninger og samfunn med

sterke fellesskap der vi løfter sammen – ja, det er samfunn som bidrar til høyere verdiskaping, høyere produktivitet og høyere innovasjonsevne, og at flere tør å ta risiko, satse og tenke stort. Det er den norske suksessmodellen. Jeg er stolt av å tilhøre en regjering som er opptatt av å skape verdier, men også av å dele verdiene og bygge ut velferden videre, slik at bedriftene våre kan lykkes enda bedre og fortsatt sette nye investeringsrekorder.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:09:49]: Jeg blir litt bekymret når ikke næringsministeren forstår den totale byrden som næringslivet nå opplever, og som har skjedd under Støre-regjeringen. Vi som politikere burde gjort det enklere å drive en bedrift, men nå hører vi at i NHOs siste undersøkelse opplever 0,3 pst. av bedriftene redusert byråkrati, og hele 63 pst. oppgir at de nå opplever økt byråkratibyrd. Regjeringen har lovet å redusere unødvendig byråkrati for 11 mrd. kr. Nå har de snart ett år igjen av denne regjeringsperioden, og de har – ifølge dem selv – så vidt redusert kostnader for 2 mrd. kr. Jeg skjønner at det er langt frem til de 28 mrd. kr som Solberg-regjeringen kuttet i byråkrati, men som innspill i forenklingsarbeidet: Vil statsråden se nærmere på Høyres forslag om å etablere et eget forenklingspanel etter dansk modell med omvendt bevisbyrde, der næringsdrivende kan foreslå kutt i unødvendig regelverk?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:10:50]: Vi er i full gang med en reform som nettopp skal forenkle for næringslivet. Vi er i rute med det ambisjonsnivået vi har på besparelser på 11 mrd. kr fram til 2025, vi digitaliserer, vi fjerner unødvendige skjemaer, vi fjerner unødvendige dobbeltrapper, og norske bedrifter skal bruke tiden sin på å skape verdier, jobb og overskudd – ikke på å finne fram i offentlig byråkrati. Derfor gjennomfører vi en lang rekke reformer.

Så var det ikke slik da jeg ble næringsminister, at det lå en hel liste med forenklingstiltak klar fra Solberg-regjeringen. Vi har nå mottatt om lag 150 forenklingforslag fra næringslivet. Det er fordi vi gjennomfører en næringspolitikk med dem som har skoene på, nemlig norske bedriftseiere, tillitsvalgte og fagforeninger – de som vet hvor skoen trykker. Representanten vet utmerket godt at det tar litt tid å kvalitetssikre og effektberegne de tiltakene, men vi er godt i rute. Dette blir et viktig grep for at næringslivet vårt skal oppleve økt konkurransekraft. Det er bare deler av den aktive næringspolitikken vi fører, som bidrar til å skape flere arbeidsplasser, øke eksporten, omstille norsk økonomi og kutte klimagassutslipp.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:11:51]: Det er bra at man mottar innspill og er positiv til dem, men nå

trengs det at det omsettes i politikk – at det ikke er bare ord, men at vi også ser konkret handling. Mange av dem som nå jobber som selvstendige konsulenter, er avgjørende i det grønne og digitale næringslivet – startuper, techbedrifter og gründere. De utgjør over 3 000 personer, men opplever nå nærmest å bli avskiltet av regjeringen som følge av innleieregelverket. Næringsministeren har tidligere sagt at det har vært en misforståelse knyttet til regelverket, men presiseringen fra regjeringen er at alle disse nå må lage oppdragsavtaler med sine kunder. De opplever nå å bli utestengt fra anbud på grunn av merarbeidet det medfører. Da hjelper det ikke mye med en gründermelding, når politikken til regjeringen fører til at det er vanskeligere og man nesten avskilter dem vi allerede har. Mener fortsatt statsråden at dette regelverket, med de konsekvensene det får for de over 3 000 selvstendige konsulentene, skal ligge fast?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:12:55]: Jeg er ikke arbeids- og inkluderingsminister og ei heller finansminister, men jeg skal selvfølgelig også svare på det spørsmålet.

De endringene som er gjort i arbeidsmiljøbestemmelserne, de endringene som er gjort for å regulere bruken av både innleie og vikarbyråer bedre, skyldes at vi har vært i en situasjon der den norske modellen i stadig større grad ble utvannet, ikke minst som følge av de såkalte oppmykningene Solberg-regjeringen gjennomførte, som bidro til at det var større avstand mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, og at vi fikk et mindre organisert arbeidsliv. Det mener regjeringen at det er viktig å motvirke, rett og slett fordi den norske modellen er basert på den nærheten som er mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Derfor har vi sammen med partene i arbeidslivet gjort noen helt nødvendige justeringer som tar oss tilbake til den norske modellen.

Representanten vet også at når det gjelder konsulenter som driver enkeltpersonforetak, konsulenter som har organisert arbeidet sitt i aksjeselskap uten andre ansatte, vil ikke disse nye reglene få konsekvens, og de kan altså fortsette som før. Det er også klargjort i en veiledning fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som nå er på høring.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:14:11]: Eg må seie at det er ein rimeleg stor kontrast mellom å høyre næringsministeren snakke om korleis norsk næringsliv opplever dagens rammevilkår og skattesituasjon, og den røyndomen ein opplever når ein reiser rundt i landet og snakkar med bedriftseigarar – småbedriftseigarar rundt om i landet, som er fortvilte over å sitje og sjå på at dei prøver å halde bedrifter i lokalt norsk eigarskap og må betale ein formuesskatt av pengar dei ikkje har på bok,

mens kanskje naboen som sit med ein fabrikk som er eigd av ein utanlandsk eigar, slepp å betale den skatten. Det er denne urettferdigheita som blir opplevd.

Statsråden har for så vidt rett i at her har ikkje noko parti halde sin sti rein, og at det er mykje i fortida vi kan snakke om, men når det gjeld framtida: Er næringsministeren einig i at denne særnorske skatten til særnorske eigarar er eit problem? Og vil næringsministeren seie det same som finansministeren sa til VG i februar, at dei som fortvilar over formuesskatten, heller gift i den norske modellen, og at dei er unorske når dei ropar opp mot ein særnorsk formuesskatt?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:15:16]: Jeg er opptatt av at vi skal ha et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå for norsk næringsliv, og det har vi. Beskatningen av realformue i Norge er fortsatt lavere enn gjennomsnittet i OECD-landene. Selskapsskatten er satt ned seks prosentpoeng de siste årene. Utbytteskatten er økt noe. Vi har hatt en midlertidig økning i arbeidsgiveravgiften som har vært helt nødvendig i møte med den største inflasjonen siden jappetiden, og den er nå i ferd med å bli utfaset. Den skal fjernes helt, som finansministeren har sagt.

Vi kan gjerne diskutere formuesskatt, men formuesskatt er altså en skatt som drar inn 32 mrd. kr til fellesskapet. Den finansierer veier, sykehus, barnehager, eldreomsorg, forsvar og mye annet. Det er den mest omfordelende skatten vi har, og for en regjering som er opptatt av å redusere forskjellene i Norge – for det er noe av det fine i Norge, at det er små forskjeller mellom folk – er det ikke aktuelt å fjerne formuesskatten. Det kan være aktuelt å se på innretningen av formuesskatten, akkurat som det også er aktuelt å se på innretningen av alle andre skatter og avgifter, men vi vil beholde formuesskatten og forbedre formuesskatten. Det registrerer jeg også at opposisjonen gjør når de i sine alternative statsbudsjetter velger å ikke fjerne den.

Presidenten [10:16:19]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Helge André Njåstad (FrP) [10:16:33]: Mitt spørsmål går til justisministeren. Eg vil starta med å ønskja vel overstått påske. Det er ei påske som eg veit har gjeve mange av våre politifolk nye krevjande arbeidsoppgåver. Lokalsamfunn står med kriser etter alvorlege drapssaker, både i Hallingdal og i Oslo nyleg. Dette er berre to av eksempla som har prega nyheitsbildet denne påska, og det er dessverre eit bilde vi ser meir og meir av, der kriminaliteten stig, og ressursane politiet har for å motverka og førebyggja, blir mindre og mindre. Det blir færre politifolk kvar einaste månad med Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering, men meir

kriminalitet gjer at dei som er igjen i politiet, får ein tøffare kvardag. Utsiktene til dei som utdannar seg til dette yrket, er heller ikkje gode til å få fast jobb når dei er ferdig utdanna.

Me lever i ei veldig utrygg tid. Då har me i denne saken eit stort ansvar for å gjera det me kan for å tryggja innbyggjarane våre. Mitt spørsmål til statsråden er: Kva er planen hennar for å satsa meir på politiet for å tryggja innbyggjarane i Noreg?

Statsråd Emilie Mehl [10:17:35]: Først vil jeg også si at jeg synes det har vært en trist påske med de alvorlige drapene vi har hatt. Som jeg har sagt i løpet av påsken, tenker jeg først og fremst på dem som har mistet noen i den situasjonen, og ikke minst på de politifolkene som har fått enda flere alvorlige saker å stå i. Det har vært en alvorlig inngang på 2024, med en høyere andel drap enn normalt. Som jeg også tidligere har sagt utad, er det for tidlig å si om det er noen sammenheng mellom dem.

Politiet har vært i en veldig krevende budsjettssituasjon i 2023 og inn i 2024. Det skyldes bl.a. prisvekst og inflasjon. Det går veldig mye til drift i politiet. De fleste pengene går til å ha folk i jobb. Vi har en historisk stor flyktningkrise. Med krigen i Ukraina har det kommet flere flyktninger til Norge enn det har gjort noensinne etter annen verdenskrig. Det har gjort at man også må bruke en del ressurser på stillinger som ikke nødvendigvis er politifolk, men som likevel er ansatte i politietaten. Derfor har det blitt flere ansatte i politiet de siste årene, men det har blitt en litt mindre andel politifolk.

Det regjeringen ønsker å gjøre med dette, er å prioritere politiet, som vi har gjort hele veien i budsjettene. De to siste nyhetene om akkurat det er det vi gjorde før jul, hvor vi foreslo for Stortinget å bevilge over 700 mill. kr til politiet for å unngå at vi skulle starte 2024 med røde tall, sånn at vi kunne slippe mer nedbemannning. Vi har også signalisert at vi vil komme med et forslag om en bevilgning i revidert nasjonalbudsjett, noe jeg håper Stortinget godtar, som gjør at politiet kan opprettholde det driftsnivået de har nå. Jeg har sett de siste dagene at det er flere deler av politiet som sier at de nå kan ansette flere politifolk igjen. Det er bra, for det er den retningen vi ønsker å gå i.

Helge André Njåstad (FrP) [10:19:34]: Eg takkar for svaret. Det var ganske føreseieleg at ein kom til å visa til dei pengane som ein har lagt på bordet, eller sagt at ein ønskjer å leggja på bordet, men dei går jo ikkje til å få fleire politifolk. Dei går til å bremsa at det blir endå færre politifolk, sjølv om me ser at den siste statistikken viser at det blir færre politifolk frå siste statistikk og månaden før, så utsiktene har ikkje snudd.

Samtidig som ein ser at politiet har fått for lite ressursar, ser me at denne regjeringa brukar pengar på klimatiltak, ein legg milliardar i Sørlege Nordsjø for havvind, ein subsidierer andre ting, ein produserer nye arbeidsplassar på regjeringskvartalet til over 15 mill. kr per arbeidsplass, ein lagar nye fylkeskommunar – ein prioriterer veldig masse pengebruk i denne regjeringa. Mitt spørsmål er: Kvifor klarer ein ikkje å prioritera å løfta politiet i den tida me står i, der kriminaliteten stig, like mykje som ein klarar å prioritera å laga nye fylkeskommunar, laga nye arbeidsplassar til regjeringskvartalet og andre ting som me ser regjeringa brukar masse av dei store pengane på?

Statsråd Emilie Mehl [10:20:36]: Da jeg ble statsråd i oktober 2021 og Senterpartiet og Arbeiderpartiet gikk i regjering, hadde vi omtrent tre uker på å lage vårt første budsjett som vi skulle legge fram for Stortinget. I det budsjettet var en hovedprioritering politiet, som fikk en økt ramme på 200 mill. kr i budsjettet for 2022 opp mot det Høyre hadde lagt fram like før de gikk av. I hvert eneste budsjett siden har politiet også vært en av dem som kommer ut med ganske mye av både ekstra penger og kompensasjon for bl.a. prisvekst.

Jeg er den første til å anerkjenne at det har vært en veldig krevende tid, og at det fortsatt er det for politifolk ute i førstelinjen. Jeg ønsker at mer av pengene som vi bevilger til politiet, skal gå ut til de folkene som jobber med forebygging og lokal beredskap, og at vi forebygger at de pengene stopper opp i f.eks. byråkrati. Derfor har vi også hatt en områdegjennomgang i politiet, noe som gjør at vi kan få en bedre oversikt over hva pengene går til.

Helge André Njåstad (FrP) [10:21:37]: Eg trur nok det berre er dei som sit i regjeringa, som føler at politiet har vorte budsjettvinnarar. Dei som jobbar i politietaten, dei som føler på utryggleik, føler ikkje i det heile at sikkerheit og politi har vorte prioritert og vorte budsjettvinnarar.

Dei som utdannar seg til å bli politifolk, føler iallfall ikkje det. Der står ein no i ein situasjon der veldig mange av dei som er i ferd med å bli ferdig utdanna, ikkje har utsikter til å få fast jobb i politietaten når dei er ferdig utdanna. Det er litt spesielt at all den tid det er staten sjølv som legg til rette for utdanninga, og behovet er der, klarar ein ikkje å tilby fast jobb til dei som går ut.

Det er mange som no står på trappene til å bli ferdig utdanna politi til våren. Kor mange av dei trur statsråden vil få fast jobb i det norske politi etter enda utdanning?

Statsråd Emilie Mehl [10:22:27]: Som sagt er det ikke en ønsket situasjon at det har vært noen deler av

politiet som har måttet ha færre politifolk, men kanskje flere andre stillinger. Det ønsker vi å gjøre noe med. Vi ønsker å ha flere politifolk, og det vil vi komme tilbake til i budsjettprosessene.

Jeg vil også si at Fremskrittspartiet satt med justisministeren i mange år før Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Det er ikke sånn at det er mange færre nå som blir ansatt etter Politihøgskolen, enn det var under justisministrene fra Fremskrittspartiet. Det var et usedvanlig høyt antall politistudenter som ble ansatt i årene 2020 og 2021, på grunn av koronapandemien, for vi trengte mange midlertidige politistillinger til grensekontroll på grensen til Sverige. Ellers er det ikke statistisk sett så veldig stor forskjell fra da Fremskrittspartiet styrte selv.

Helge André Njåstad (FrP) [10:23:25]: Det er merkeleg: No har denne regjeringa sete i litt over to år, og når dei er litt på defensiven, viser omtrent samtlege statsråder til kva som skjedde i dei åtte åra Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet hadde fleirtal i denne stortingssalen. Eg trur ingen av dei som føler på utryggleik, som føler på at dei har gått eit utdanningsløp som ikkje betyr fast jobb, tenkjer så mykje på kva som skjedde dei siste 10–12 åra. Dei tenkjer på kva som skal skje framover. Når ein blir utfordra og får anledning til å sjå framover, vel ein likevel å sjå i bakspegelen og krangla om kven som har gjort mest og minst.

Statistikken er tydeleg på kven som har fått ein auke i talet på politifolk, og kven som har hatt ein reduksjon i talet på politifolk, på kven som har hatt ein auke i talet på studentar, og kven som har hatt ein reduksjon i talet på studentar, og på kven som har hatt ein auke i optimisme i etaten, og kven som har hatt ein reduksjon i optimisme i etaten.

Eg gjev ministeren ein sjanse til til å svara på kva ein vil seia til alle studentane. Vil ein gje uttrykk for at ein har ein ambisjon om at dei skal få fast jobb, eller skal ein leva med denne situasjonen – at å utdanna seg til å bli politi i Noreg er ei usikker framtid, fordi ein ikkje veit om justisministeren vinn fram i budsjettforhandlingane i regjeringa, eller om det er andre ting som er viktigare?

Statsråd Emilie Mehl [10:24:30]: Jeg har snakket med mange studenter selv også, og det er omtrent det jeg sier til dem. Vi har vært i tøffe tider, det merker de nå. Det har jeg forståelse for at er vanskelig, og så er det vår ambisjon at flere politifolk skal få jobb.

Vi valgte å øke opptaket på Politihøgskolen fordi Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener vi trenger flere politifolk ute i lokalsamfunnene, ute i bydelene i Oslo, ute der hvor vi ikke ønsker at gjengene skal ha fotfeste. Da Fremskrittspartiet satt i regjering, valgte de å kutte i opptaket på Politihøgskolen. Det er noen forskjeller. Jeg

mener at man blir helt historieløs hvis man ikke tenker på at f.eks. pandemien er noe som fortsatt har konsekvenser for politibudsjettene, eller at Fremskrittspartiets sentralisering av norsk politi, med alle de konsekvensene som har kommet av det systemet man bygde opp under politireformen, er noe vi fortsatt må håndtere, og at det da er vanskelig også å løse de problemene vi står overfor i dag.

Tor André Johnsen (FrP) [10:25:35]: Det er bra og godt å høre at vi har en felles virkelighetsforståelse, nemlig om at politiet står midt oppe i en meget krevende situasjon. Det gjorde de i 2023, og det gjør de tydeligvis fortsatt i 2024. Selv ministeren innrømmer det. Det er bra, for vi har et historisk høyt antall drap. Vi har en historisk stor økning i brutal ungdomsvold. Det er meget ressurskrevende for politiet å etterforske, oppklare og straffeforfølge alle disse sakene, og det blir spesielt krevende siden vi vet at politiet nasjonalt har måttet kutte hele 375 årsverk i 2023. Bare i Innlandet, et distrikt som ministeren og jeg kjenner godt, måtte vi kutte omtrent 50 stillinger. Da hjelper det lite at regjeringen skryter av tilleggsbevilgninger og mulig mer penger i revidert, når det blir spist opp av økte kostnader. Hvordan forventer Mehl at politiet skal klare å etterforske og oppklare all økning i vold, drap og annen kriminalitet, når de samtidig må kutte i antall stillinger?

Statsråd Emilie Mehl [10:26:40]: Jeg er veldig glad for at vi har et av verdens fremste politi i Norge. Selv om det nå fokuseres på de tingene som vi må ta tak i, f.eks. at det har vært en høy prisvekst som har gjort at det er noe mindre handlingsrom i budsjettet, er norsk politi fortsatt i verdenstoppen når det gjelder kvalitet. Vi har en politiutdanning som er langt framme. De har et budsjett på mellom 20 og 25 mrd. kr, så det er ikke sånn at politiet ikke gjør noe som helst i det hele tatt.

Jeg synes det er urimelig av representanten å skape et bilde av at politiet nærmest ikke har kapasitet til å etterforske en eneste sak. Det stemmer ikke. Vi har gode fagmiljøer i politiet ute i politidistriktene. Det er noe Senterpartiet og Arbeiderpartiet også har vært opptatt av å styrke, f.eks. når vi nå skal etablere RISK-modellen for å forebygge og stanse vold i nære relasjoner i alle politidistrikter. Vi har også Kripos, Økokrim og andre spesialister, så vi har et godt politi i Norge, og det er jeg veldig stolt av.

Tor André Johnsen (FrP) [10:27:43]: Det er nettopp det som er hele poenget. Politiet gjør en kjempejobb med å etterforske, oppklare, straffeforfølge og sørge for at saker blir løst. Samtidig: Med den meget krevende ressursituasjonen vi står oppe i, og færre antall årsverk, blir det enda mer krevende, og det blir nærmest umulig. Da lurer jeg på om ministeren egentlig mener at det tid-

ligere var for mange politimenn og politikvinner i Norge, og at det nå tydeligvis er et tilstrekkelig antall ansatte til å håndtere den meget krevende situasjonen politiet og samfunnet står midt oppe i, siden regjeringen ikke sørger for at politiet klarer å opprettholde i hvert fall det antall stillinger som var i 2022, samtidig som kriminalitetsbildet har blitt vesentlig forverret de to siste årene.

Statsråd Emilie Mehl [10:28:38]: Det er flere som jobber i politiet nå enn det var da Fremskrittspartiet gikk ut av regjering. Jeg mener at vi trenger at flere av dem skal være politifolk, så nei, jeg mener ikke det var for mange før. Tvert imot har jeg ment at vi trenger flere ansatte i politiet, og derfor har vi også fått flere ansatte i politiet nå. Det vi må gjøre framover, er å få flere ansatte som også har politibakgrunn.

Så er jeg ikke enig i det som blir sagt om at det nærmest er umulig å etterforske noen saker – det blir utrolig lettvinnt. Politiet er dyktige, det gjøres mye godt arbeid i alle politidistrikter og i særorganene, men det er alltid mulig å bli bedre. Det må vi bli, for vi er et samfunn med flere og flere trusler. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er veldig krevende. Vi har hatt en økning i antall drap som vi skal se nærmere på, men det er også veldig mye godt arbeid som gjøres.

Kirsti Bergstø (SV) [10:29:43]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

I dag ser vi at LO er ute og raser mot lederlønnsvæksten på toppen av samfunnet. Etter år med galopperende lederlønnninger der veksten for folk på toppen har vært langt høyere enn for ansatte, varslet næringsministeren med eierskapsmeldingen høsten 2022 et oppgjør med ekstreme topplønnninger i statlig eide selskap – da skulle det strammes inn. Med de nye reglene som trådte i kraft fra nyttår, skal ikke bonusene for sjefene i selskaper som f.eks. Equinor kunne overstige 25 pst. av fastlønnen, og bare unntaksvis skal de på toppen kunne ha større inntektsvekst enn de ansatte.

Vi må si at det har åpenbart ikke imponert i absolutt alle styrerom, for denne våren har det kommet melding på melding om ekstreme topplønnninger i norske selskaper, også statlig eide selskaper. I Equinors årsrapport går det fram at konsernsjefen, Anders Opedal, tjente svimlende 20,7 mill. kr. Nå får vi gjennom Dagens Næringsliv høre at styrelederen i Equinor, Jon Erik Reinhardsen, har sagt at styret har besluttet en ekstraordinær justering av grunnlønnen for konsernledelsens medlemmer fra 1. januar i år med mål om – og nå siterer jeg styrelederen – «å sørge for at den totale godtgjørelsen ikke påvirkes av de nye reglene». Vi har også sett lignende grep bli tatt i Telenor.

Da er mitt spørsmål om næringsministeren anser at denne typen grep er i tråd med intensjonen bak innstramningene i eierskapsmeldingen.

Statsråd Jan Christian Vestre [10:31:41]: Takk for spørsmålet! Det er helt riktig at et bredt flertall i Stortinget har sluttet seg til eierskapsmeldingen som innebærer en tydelig moderasjonslinje, der det slås fast at selskaper med statlig eierandel skal ha konkurransedyktige betingelser, men ikke være lønnsledende, og det skal utvises moderasjon. Derfor har vi også innført nye forventninger – bl.a. at dersom en ledende ansatt har høyere lønnsvekst enn gjennomsnittet av de ansatte, skal det begrunnes særskilt og legges fram på generalforsamlingen for eierne. Vi har også halvert maksimal bonusramme fra 50 pst. til 25 pst.

Så er det litt for tidlig å fastslå hvordan dette er blitt gjennomført i praksis. Vi må huske at det er innarbeidede rettigheter, det er inngåtte gyldige avtaler, og det tar tid å endre disse systemene. Jeg mener det blir viktig når vi nå får oversikten fra alle selskapene, gjennom våren å vurdere om dette har vært vellykket eller ikke. Så er det slik at det skal og må være styrene i selskapene som fastsetter lønn til ledende ansatte. Vi kan ikke ha en situasjon der Stortinget eller regjeringen skal inn og mene noe om lønnen til den enkelte topplederen. Da vil de statlig eide selskapene få en forskjellsbehandling som ikke er hensiktsmessig. Men jeg er veldig opptatt av at styrelederne og styrene må ta forventningene fra staten på alvor. Vi er den største eieren i mange av disse selskapene, og vi er en betydelig minoritetseier i mange av selskapene. I noen av selskapene er vi sågar den eneste eieren, og det eieren sier, betyr noe.

Så vil staten på vanlig måte gi uttrykk for vårt syn på selskapenes generalforsamlinger på foretaksmøtene som skal gjennomføres i løpet av våren. Hvis vi mener at selskapene ikke forholder seg til statens lederlønnspolitik og forventningene i eierskapsmeldingen, kan jeg gjøre det helt klart at jeg kommer til å gi uttrykk for det på generalforsamlingen.

Kirsti Bergstø (SV) [10:33:44]: Et bredt flertall i Stortinget har sluttet seg til eierskapsmeldingen. Spørsmålet er om statlige selskaper har tatt den inn over seg. Da næringsministeren la fram eierskapsmeldingen, håpet han ifølge VG at innstramningene skulle dempe lønnsгалoppen til topplederne og over tid tette gapet til vanlige ansatte. Da er det jo fristende å spørre om næringsministeren mener at toplønningene vi nå ser i selskaper som Equinor og Telenor, bidrar til målet om å tette gapet til vanlig ansatte, eller for så vidt til å dempe lønnsгалoppen.

Statsråd Jan Christian Vestre [10:34:25]: Det er som sagt for tidlig å si, for vi må få inn tallene fra alle selskaper. Vi så i den siste eierskapsrapporten som ble lagt fram, fra det siste lønnsåret der vi har full statistikk, at veksten i lederlønningene har vært lavere enn vekst-

en i lønn for andre ansatte. Det vil jeg i et moderasjonsperspektiv mene er positivt. Vi ser også at en rekke av selskapene nå har endret sine lederlønnssystemer, sine rutiner, for å være i tråd med det som står i eierskapsmeldingen. Vi er også tydelige i eierskapsmeldingen på at når vi halverer maksimal bonus fra 50 pst. til 25 pst., er det ingen automatikk i at det nødvendigvis skal kompenseres gjennom høyere lønnsvekst eller økning i ordinær lønn. Dette er en helhetlig vurdering som hvert enkelt styre må gjøre. Igjen: Hvis vi i løpet av våren ser at forventningene ikke er fulgt opp på den måten som staten forutsetter, kommer jeg til å gi klart uttrykk for det i generalforsamlingene.

Kirsti Bergstø (SV) [10:35:27]: Jeg har forståelse for å se på helheten, men vi har jo noen eksempler. Ifølge Dagens Næringsliv må fastlønnen til Equinor-sjefen ha steget med omtrent 1,3 mill. kr og bonusen falt tilsvarende for å møte de nye reglene. Det er nettopp det grepet vi ser at også Telenor har tatt, med en samlet kompensasjon for konsernsjefen på 16,6 mill. kr i fjor. Da vil jeg spørre: Hvis næringsministeren nå ser at man ikke lever opp til målet med de nye retningslinjene, hvilke konsekvenser vil det få for styrene i selskapene videre framover?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:36:12]: Det er viktig at vi gjennomfører en forutsigbar eierpolitikk. Vi forvalter enorme verdier på vegne av fellesskapet i Norge. Vi eier en femtedel av Oslo Børs, 70 selskaper som har titusenvis av ansatte og forvalter enorme verdier på vegne av oss alle sammen. Så eierpolitikken må være konsistent, den må være forutsigbar, og den må være i tråd med det som et bredt flertall på Stortinget har vedtatt. Det er jeg opptatt av også å leve ut i praksis.

Måten dette skjer formelt riktig på, er at staten i generalforsamlingene i selskapene, eller i foretaksmøtet der det er et foretak, gjør rede for sitt syn. Hvis styret i selskapet legger fram en lønnsrapport for eierne som vi mener ikke er i tråd med de forventningene som staten stiller, kommer vi til å gi klart uttrykk for det på generalforsamlingen. Da kan styret velge å lytte til det, ta det inn over seg og ta høyde for det fram mot det neste året, eller velge ikke å gjøre det. Hvis man velger ikke å gjøre det – det er en fordel å være enig med eieren, for å si det slik.

Kirsti Bergstø (SV) [10:37:16]: Forutsigbarhet bør innebære noe annet enn krav til moderasjon for arbeidsfolk og fortsatt lønnsfest på toppen. Vi har flere eksempler her. Vi så i 2022 at Statkraft hadde høye bonuser til krafttrudere i Tyskland. Dette kom fram under utgiftsposten «andre ytelser», og i 2022 var den på 2,2 mrd. kr. Her var et statlig norsk selskap vertskap for en bonusfest bak lukkede dører. Da varslet næringsmi-

nisteren at han ville rydde opp. Likevel har vi sett at nettopp denne bonusfesten i Statkraft har fortsatt, for nå var «andre ytelser» på 1,8 mrd. kr. Da lurer jeg på hva næringsministeren egentlig har gjort for å følge opp. Hva slags type opprydningsprosess er det som har skjedd, og har de vunnet fram med kritikken av bonusfesten i Statkraft?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:38:19]: Jeg reagerer sterkt da jeg ble gjort kjent med bonusordningene for enkelte av Statkrafts ansatte. Styret tok umiddelbart grep. De foreslo innstramninger av de ordningene. Jeg ga uttrykk for at jeg mente de innstramningene ikke var tilstrekkelige. Styret gjorde videre ytterligere innstramninger av bonusordningene, og selskapet sier selv nå at traderbonusene er halvert. Jeg vil jo si at å halvere bonusene til en del ansatte er en betydelig innstramning. Så kan man alltid diskutere nivået de ligger på, om det er for høyt eller for lavt. Vel, Statkraft opererer i et marked, dette er en del av virksomheten som drar inn mange milliarder kroner som Stortinget fordeler til mange viktige velferdsoppgaver, og det er til syvende og sist styret i selskapet som må vurdere disse ordningene. Men at ordningene er betydelig innstrammet, er det ingen tvil om, og jeg er glad for at styrets selskap har tatt det ansvaret

Kirsti Bergstø (SV) [10:39:21]: Vi har bedt om innsyn i hva som ligger bak disse tallene, og hva som er grunnlaget for å få så ekstreme bonuser som krafttrader i Tyskland åpenbart er verdt. Det får vi ikke, men at det foregår en bonusfest bak lukkede dører, er det ingen tvil om. Så er det bra om noen grep blir tatt. Spørsmålet er egentlig om næringsministeren vil ta ytterligere grep hvis man ser at selskapenes svar på en tydelig melding og opprydning er å omgå nye regelverk. Kan vi da forvente at det tas flere grep for nettopp å nå målet om å bremse lønnsгалoppen på toppen og tette gapet mellom vanlige arbeidsfolk og ledersjiktet?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:40:16]: Jeg mener at de forventningene vi nå stiller om moderasjon, er tydelige. De er ikke til å misforstå. De har aldri vært tydeligere. Det er ingen eierskapsmelding som har gått lenger i moderasjon enn det vi har gjort. Det har også møtt en del kritikk – man må også være klar over det. Det er jo en del som ikke er enige med representanten og meg i at moderasjon er viktig, og som mener at dette er selskaper som er så betydningsfulle at de må kunne konkurrere helt fritt med hvilke som helst andre selskaper. Så det er ikke uten omkostninger og heller ikke helt risikofritt å gå for langt i denne retningen. Jeg har likevel valgt å gjøre det, og jeg står for de endringene vi har gjort, fordi jeg mener det er helt riktig. Vi ønsker mind-

re forskjeller blant folk i landet vårt, så jeg mener de tingene vi har gjort, er riktige. Men jeg mener også at de må få virke. Nå har vi fått to–tre eksempler fra enkelt-selskaper, og det går ikke an basert på det å slutte om politikken har vært vellykket eller mislykket. Det er 70 selskaper i porteføljen, og vi må se hele bildet før vi kan vurdere om vi eventuelt skal gjøre ytterligere grep.

Presidenten [10:41:18]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Guri Melby (V) [10:41:31]: Mitt spørsmål går også til næringsministeren, som ved flere anledninger har uttrykt store ambisjoner for Norge som gründernasjon. Han har bl.a. sagt:

«I Norge må vi bli like flinke til å heie på vekstskapere som på idrettsstjerner. (...) Jeg ønsker meg flere norske enhjørninger og oppstartsbedrifter med ambisjoner om å bli størst i verden på det de driver med.»

Dette er ord som vi i Venstre kan applaudere. Samtidig mener vi det er viktig at de som ønsker å drive i det små, også skal få lov til det. Friheten til å drive sin egen arbeidsplass er for mange en viktig verdi i seg selv.

Jeg ser jo at det er en stor kontrast mellom de ambisjonene som næringsministeren uttaler, og det som folk opplever: en regjering som er i ferd med å ta fra dem levebrødet. Da tenker jeg spesifikt på det nye regelverket som strammer inn på innleie, og som i praksis gir dem som er selvstendige konsulenter og eneste ansatte i eget AS, næringsforbud.

Flere tusen selvstendige IT-konsulenter står nå i fare for å måtte legge ned den arbeidsplassen de selv har bygd opp, som f.eks. programvareutvikleren Lars André Møen, en av de som næringsministeren skryter av at han vil heie fram som en idrettsstjerne. Han skriver på LinkedIn:

Innleiereglene forbyr meg å drive utleie fordi jeg er eneste ansatte. Det er ikke mulig for meg å registrere meg fordi jeg er eneste ansatte i selskapet mitt, og de store konsulenthusene blir de eneste vinnerne. Er virkelig dette visjonen for Norge AS?

Siden det er jeg som står her, og ikke Møen, løfter jeg spørsmålet videre: Er dette virkelig visjonen for AS Norge – at Møen og tusenvis av andre skal oppleve å få næringsforbud fordi de er små og ikke store? Er denne typen regler med på å gjøre Norge til verdens beste land å starte bedrift i, slik statsråden har ambisjoner om?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:43:26]: Takk for spørsmålet.

Jeg synes det er leit at det har oppstått misforståelser omkring dette regelverket. Jeg er også opptatt av at alle vi politikere må bidra til å oppklare de misforståelsene,

og i hvert fall ikke gjenfortelle dem, for da skaper vi bare ytterligere usikkerhet. Jeg tror ikke næringslivet ønsker seg usikkerhet, de ønsker seg forutsigbarhet.

Som jeg også redegjorde for i tidligere replikkveksling: Det som gjelder tjenestekjøp, enten fra enkeltpersonforetak eller aksjeselskap uten andre ansatte, er altså ikke å anse som innleie etter arbeidsmiljøloven. Det betyr at disse selskapene ikke er berørt av det nye regelverket. AID har laget én veileder, og de jobber nå med en ny veileder. Den har vært på høring – og er på høring – bl.a. blant partene i arbeidslivet, for å se på om dette er presist nok formulert, slik at man unngår at det blir misforståelser omkring det. Men da må det altså være helt klart: De som driver konsulentvirksomhet, enten som enkeltpersonforetak eller som et aksjeselskap uten andre ansatte, er ikke å anse som et selskap som er omfattet av disse regelendringene. Det er viktig at vi får slått det tydelig fast, sånn at det ikke skapes uforutsigbarhet.

Jeg synes også første del av spørsmålet til representanten var bra. La meg da bare få understreke at jeg mener alvor med de ambisjonene, og det er godt å høre at også andre partier er enig i det, for vi bør ikke ha noen lavere ambisjon enn at Norge skal være verdens beste land å starte og drive bedrift i. Derfor er jeg også stolt over at vi til sommeren kommer til å legge fram for Stortinget det som blir Norges første melding om gründere og små og mellomstore bedrifter.

Vi har gjennomført innspillmøter over hele Norge. Vi har fått hundrevis av forslag fra jobbskapere og gründere over hele landet på hva som er viktig for dem, og jeg gleder meg til å legge fram den meldingen. Jeg håper vi får en god diskusjon i Stortinget om den, og Stortinget må gjerne bidra til å gjøre den enda bedre. Jeg håper også at det er et bredt flertall som kan stille seg bak den gründerpolitikken, for vi trenger flere som starter bedrifter – og ja, vi skal heie fram dem akkurat sånn som vi heier fram idrettsstjernene våre.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:45:39]: Dette svaret er nesten for godt til å vere sant. Eg kryssar alt eg har av fingrar og tær for at det er sant. Problemet er at når vi har stilt tilsvarende spørsmål til arbeidsministeren, svarar ho at dei selskapa vi her diskuterer, kan fortsetje å levere tenester i form av oppdragsavtale, eller for å bli veldig teknisk, i staten sin terminologi: SSA-O-kontraktar.

Problemet er at oppdragsavtaler er ei arbeidsform som er heilt ueigna for store IT-prosjekt. Det betyr at ein tek eit avgrensa oppdrag, som er avgrensa for deg som konsulent, der du leverer på det, men ikkje inngår som eit stort team som jobbar i eit større utviklingsarbeid. Du blir altså leigd inn i form av såkalla SSA-B-kontraktar, for å vere veldig teknisk. Men no seier næringsministeren at det ikkje

skal vere noka endring av dagens praksis. Dagens praksis er SSA-B-kontraktar i staten, ikkje SSA-O-kontraktar, som dei no må gå over på, ifølgje arbeidsministeren.

Kan næringsministeren stadfeste at ein kan fortsetje som før, altså med SSA-B-kontraktar?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:46:44]: Jeg er ikke arbeids- og inkluderingsminister, så jeg tror det er best at den ansvarlige statsråden svarer detaljert for de ulike standardkontraktene, hvordan de er utformet, og hvordan de kommer til anvendelse. La meg bare igjen være helt klar og tydelig på følgende, som er et faktum: De som organiserer sin konsulentvirksomhet enten som enkeltpersonforetak eller som et aksjeselskap, på ordnær måte, uten at de har andre ansatte, er ikke berørt av disse endringene i arbeidsmiljøloven, og når man ikke er berørt av endringene som kommer i arbeidsmiljøloven, betyr jo det at en fortsetter den praksisen en har hatt tidligere.

Så erkjenner jeg at det har vært skapt noen misforståelser omkring dette. Det synes jeg, som sagt, er leit. La meg da igjen være tydelig på hvordan disse reglene skal forstås. Jeg håper også at når den nye veilederen fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet er på plass, vil all tvil være ryddet av banen.

Når det er sagt: Det er riktige innstramninger regjeringen nå gjør for å styrke den norske modellen og sørge for at det er «ordning och reda» i norsk arbeidsliv. Det tjener også konsulentene på.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:47:48]: Eg konstaterer etter dette svaret at vi enno ikkje er komne heilt til botns i det, og så kan vi jo håpe at vi kjem til botns i det når den nye rettleiaren kjem. Men situasjonen akkurat no, for å sitere Silje Christine Bugge i Ework Norge, som er eitt av dei store nettverka som organiserer denne typen konsulentar, er:

Ute i den verda som ikkje er belagt med tjukk tåkeprat, ser vi berre at oppdraga blir færre, og regjeringa har valt å strupe ei heil næring med eit pennestrøk i ein rettleiar.

Ein IT-sjef i ein statleg etat, ein etat som næringsministeren har under sitt ansvarsområde, Norsk nukleær dekkommisjonering, går no til og med ut offentleg. Han seier om den nye praksisen som er komen på nyåret, at dette er det minst næringsvenlege og omstillingsvenlege frå offentleg sektor han har sett på sine 30 år i arbeidslivet.

Eg håpar næringsministeren kan stadfeste at dette er eit reelt problem akkurat no. Det hastar med å få løyst det, for akkurat no renn kontraktane vekk for dei som eig slike bedrifter.

Statsråd Jan Christian Vestre [10:48:54]: Om alle kontrakter renner bort eller ikke, kan vel verken repre-

sentanten eller jeg svare for. Norge går rundt, og oppgavene blir utført. Arbeidsledigheten er lav, og aktivitetsnivået i næringslivet er høyt. Det er veldig positivt, og det er veldig bra.

Selskapene organiserer jo sin virksomhet på ulike måter. Man kjøper inn tjenester på ulike måter. Det ville vært veldig feil av sted hvis vi skulle inn og mene noe om det enkelte selskap og hvem de kjøper tjenester av, og hva som er grunnen til at de velger å kjøpe tjenester fra ett selskap, og ikke et annet.

Vår oppgave er å sørge for at vi har konsise regler, at vi har gode regler, at vi har regler som både fremmer verdiskaping, fremmer den norske modellen og bidrar til at vi har et godt organisert arbeidsliv. Det er suksessfaktoren for Norge. Det er derfor vi har så høy produktivitet, det er derfor vi har så høy omstillingsevne, det er derfor arbeidsgiverne investerer i arbeidstakernes kompetanse, og det er derfor vi har høy lønnsomhet.

Det vil vi bevare. Derfor har vi gjort disse justeringene i arbeidsmiljøloven, som får konsekvenser for noen, men som altså ikke får konsekvenser for selvstendig næringsdrivende, på den måten jeg har redegjort for.

Presidenten [10:49:57]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ingunn Foss (H) [10:50:10]: Mitt spørsmål går til justisministeren. Så langt i år har vi opplevd 16 grusomme drapssaker i Norge, og mange steder, særlig i de store byene, har voldskriminaliteten økt dramatisk, spesielt blant de aller yngste. Nylig kunne vi lese at voldsløvsbrudd begått av jenter under 18 år hadde doblet seg i Trøndelag det siste året. Dette skjer samtidig som det har vært en nedbygging av politiet i Norge med ca. 500 politiårsverk siden dagens regjering overtok. Nå legger politiet ned forebyggende enheter, og de må opprette nye tjenestesteder de ikke ville ha.

Spørsmålet er: Hvordan vil statsråden få ned kriminaliteten generelt, og spesielt blant ungdom, når forebyggingsenheter legges ned.

Statsråd Emilie Mehl [10:50:55]: Det er politimesterene i hvert politidistrikt som må vurdere hvordan ressursene skal disponeres der. Det er en del av den friheten de har til å utøve sitt fag og gjøre lokale vurderinger.

Det vises ikke til noen spesielle steder her. Mitt inntrykk er at det er snakk om å omdisponere folk fra forebygging til andre ting. Det betyr ikke at de skal slutte helt å jobbe med forebygging, men de skal jobbe på en litt annen måte. Det er vanskelig å kommentere nærmere når spørsmålet ikke er mer detaljert.

Jeg er helt enig i at det er bekymringsfullt at vi har hatt så mange drap i 2024. For Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har det vært en hovedprioritet si-

den dag én både å støtte politiet og få på plass nye tiltak, som f.eks. opptrappingsplanen mot vold i nære relasjoner. Vi jobber med en partnerdrapskommisjon, som skal være på plass i løpet av året. Vi gjorde endringer i ungdomsstraffen i høst, som gjør at det blir en raskere og strengere reaksjon mot ungdommer som begår kriminalitet. Vi har fått et arbeid fra barnevernsutvalget og skal se på tilbudet til de ungdommene under 15 år er, for vi vet at det dessverre er en del av dem som rekrutteres av kriminelle nettverk eller av eldre kriminelle ungdommer, og da må vi være sikre på at vi klarer å fange opp de barna. Det er rett og slett en lang rekke tiltak som må til.

For Senterpartiet og Arbeiderpartiet er sikkerhet, beredskap og kriminalitetsforebygging ekstremt viktig nå. Det er også grunnen til at vi har prioritert det høyt både i budsjettet og i de konkrete tiltakene jeg bl.a. har vist til.

Det høres også ut på representanten som at nye tjenestesteder er negativt. Det er jeg uenig i. På f.eks. Mortensrud her i Oslo har vi etablert et nytt tjenestested. Det er et område hvor det har vært mye ungdomskriminalitet. Derfor mener jeg også det er viktig at politiet er der fast og i nærheten for å kunne ha god kontakt med bl.a. ungdommer og lokalsamfunnet for øvrig.

Ingunn Foss (H) [10:52:57]: Det er litt betenkelig at justisministeren stadig trekker fram Mortensrud, som kanskje er et av de eksemplene der det virkelig bør være flere politifolk. Det er helst ute i distriktene, der det skjer lite og man sitter bak en skranke og venter på at noen skal komme og anmelde noe, som er det politiet reagerer mest på. Så jeg synes også det er litt betenkelig at det virker som man ikke får med seg at det legges ned forebyggende enheter nesten rundt om i hele landet. Det synes jeg virkelig er betenkelig.

Som tidligere representanter har vært inne på, er det som kjent kun 4 av 400 politistudenter av fjorårets kull som har fått jobb i politiet. Når årets avgangstudenter er ferdige, vil det antakeligvis være dobbelt så mange. Det som skjer nå, er at det utdannes politifolk til ledighet eller andre jobber. Samtidig er behovet for mer politikraft og mer trygghet i samfunnet kjempestort. Høyre foreslår å bevilge penger til å ansette, men regjeringen oppretter 20 nye studieplasser i Nord-Norge – mot politifaglige råd. Spørsmålet er hvilken plan justisministeren har for å dekke dette gapet.

Statsråd Emilie Mehl [10:54:01]: Jeg synes hele spørsmålet oser av en manglende respekt for at landet vårt er mangfoldig og langstrakt. Det blir f.eks. sagt at politiet rundt i landet sitter bak en skranke fordi det skjer lite. Det er feil. Vi har etablert et nytt tjenestested i Engerdal kommune. Folkene som jobber der, som altså

er utgiften ved det tjenestestedet, inngår nå i beredskapen til Trysil og Engerdal. Nå har det akkurat vært påske, som er en tid hvor Trysil beregner at de får 60 000–65 000 ekstra innbyggere. Den beredskapen er det vel behov for. Grensepolitistasjonen på Magnor har vi endelig fått opp å gå. Den etablerte vi for å kunne komme narkotikakriminaliteten til livs. Overalt i Norge skjer det dessverre narkotikabruk, ruskjøring og vold i nære relasjoner, noe vi har blitt smertelig klar over det siste året.

Jeg er veldig glad for de 20 nye studieplassene i Finnmark. Det var også et sterkt ønske fra politiet i Finnmark, og vi har valgt å gjøre det. Det er en politisk beslutning.

Ingunn Foss (H) [10:55:03]: Takk for svaret. Jeg vil minne om at Magnormoen var et tiltak som ble bestemt av forrige regjering, så det er vi veldig glade for.

Til en annen type problematikk innen dette feltet: Vold forekommer også i forbindelse med æreskriminalitet og negativ sosial kontroll. I regjeringen Solbergs handlingsplan Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024) slås det fast at negativ sosial kontroll og æresrelatert vold ikke er tilstrekkelig regulert i norsk lov og må reguleres bedre enn det som er tilfellet i dag. I oppfølgingen av arbeidet med handlingsplanen satte Solberg-regjeringen ned et lovutvalg som skulle utrede tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. Lovutvalget skulle levere sin rapport i januar 2024, men så vidt vi har forstått, kommer den nå i april 2024.

Mitt spørsmål er om statsråden er enig i at æresmottiv bør inntas som et ytterligere straffeskjerpende moment i straffesaker, og hvordan statsråden eventuelt vil følge opp dette.

Statsråd Emilie Mehl [10:56:01]: Det er et veldig viktig område. Æresrelatert vold og negativ sosial kontroll er en stor utfordring, og det kan være en utfordring å ramme f.eks. ulovlig tvangsekteskap rettslig. Derfor er jeg enig i at det er grunn til å se nærmere på de bestemmelsene, og så må vi komme tilbake til akkurat hvordan vi skal løse det lovteknisk.

Når det gjelder det som ble sagt i starten av spørsmålet, om at Magnormoen ble bestemt under forrige regjering, er det riktig at det var en intensjon fra 2015, tror jeg det var, om at man skulle ha en ny politistasjon på Magnormoen, men det skjedde aldri noen ting før Senterpartiet og Arbeiderpartiet kom i regjering. Da klarte vi å få den opp å stå i midlertidige lokaler i løpet av litt over et halvt år. Det er vi kjempeglade for, for det har vært viktig å prioritere narkotikabeslag og samarbeid med tollvesenet høyere. Det ser vi særlig nå som gjeng-

kriminaliteten har skapt mye uro i Norge på grunn av det vi ser i Sverige.

Presidenten [10:57:01]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Terje Halleland (FrP) [10:57:18]: Jeg er helt sikker på at også olje- og energiministeren har lyst til å informere Stortinget i dag, så den muligheten har jeg lyst til å gi ham.

I dag er kraftforbruket i Norge på i underkant av 140 TWh, og vi har en kraftproduksjon som ligger rundt 155 TWh. Det gir oss et overskudd på omtrent 15 TWh. Nå er det svært mange aktører som kommer på banen og stadig vekk advarer om at vi nærmer oss et kraftunderskudd i løpet av få år. Årsaken er bl.a. at det er en betydelig økning i kraftforbruk, bl.a. som følge av omstilling til nye næringer og elektrifisering, og selvfølgelig et fravær av ny kraftproduksjon. Miljødirektoratet mener at vi vil trenge 34 TWh innen 2030 for å nå klimamålene vi har satt oss. NVE mener at vi kommer til å få et overforbruk på 21 TWh innen 2030, mens DNV GL anslår at forbruket vil øke med hele 44 TWh. Disse framskrivingene innebærer at vi må bygge ut betydelige mengder kraft hvis vi skal unngå kraftunderskudd i 2030. Energi-kommisjonen anbefalte i sin rapport at målet for økt kraftproduksjon bør være omtrent 40 TWh innen 2030, og 2030 er, som vi vet, kun seks år til. Kan statsråden gi en oversikt over hvordan regjeringen ligger an med den økte kraftproduksjonen innen 2030, og gjerne si litt om hvor mange ekstra terawattimer statsråden ser for seg at Norge vil produsere før 2030?

Presidenten [10:58:59]: Statsråd og energiminister Terje Aasland – vær så god.

Statsråd Terje Aasland [10:59:04]: Ja, det er viktig, jeg er energiminister, og det er jeg veldig glad for.

Jeg er også glad for spørsmålet og for at Fremskrittspartiet er opptatt av at vi trenger å bygge ut betydelig mer kraft i årene framover. Det har regjeringen vært opptatt av hele tiden. Derfor har vi lagt til rette for at vi skal kunne klare å utvikle de produksjonsmulighetene og de naturressursene vi har tilgjengelig, ved å trygge rammene rundt vindkraft på land, trygghet for oppgraderinger og utvidelser av vannkraftporteføljen vår, som er svært viktig, og å legge til rette for lokal energiproduksjon som sol. I tillegg har vi nå gjennomført den første auksjonen for havvindutbyggingen, så vi er også godt i gang med den havvindsatsingen som regjeringen har lagt til rette for.

Når vi går inn i NVEs konsesjonsportefølje, ser vi at det er økende interesse for å søke konsesjon, både for småkraft og for oppgraderinger og utvidelser av vann-

kraften vår, og det er også en betydelig portefølje innmeldt til NVE nå når det gjelder vindkraft på land. Det betyr etter min vurdering at den politikken som regjeringen fører for å få på plass mer fornybar energi i tiden framover, er vellykket. Den har gitt tydelige rammer og signaler til næringen om at nå er det fornuftig og riktig å investere.

Det er klart at den forbruksveksten vi ser nå, er betydelig. Den burde vært forberedt i god tid, eller egentlig for mange år siden, men vi er der vi er, og vi gjør det vi kan for å legge til rette for forutsigbarhet og trygghet når det gjelder investeringer i fornybar energiproduksjon. Vi satser betydelig på havvind og har lagt til rette for trygge rammebetingelser for bl.a. vindkraft på land, som kanskje er det enkleste tiltaket som kan bedre kraftsituasjonen forholdsvis raskt, i tillegg til solkraft og bedre bruk av energien.

Å følge opp regjeringens politikk for fornybar energi-satsingen er viktig for at vi skal kunne lykkes i tiden framover.

Terje Halleland (FrP) [11:01:07]: Takk for svar. Det er nå litt raust av statsråden, synes jeg, å karakterisere satsingen på ny kraftproduksjon som vellykket, og si at det har vært så store ønsker om nye investeringer. Oppfatningen er vel egentlig det stikk motsatte – at det er opprettet et veldig vanskelig investeringsmiljø, der det stadig vekk er endrede rammebetingelser for næringen, og der vi ser at man har gjort det vanskelig på skattesiden.

Jeg tror at uansett om en vil lykkes med vind på land eller havvind, er det veldig vanskelig å få til noe før 2030. Det vil si at vi må ta noen valg. Vi vil få en stram kraftbalanse. Det vil gi oss et økt importbehov fra Europa, som vil gi oss høyere priser. Vi må kutte/utsette elektrifiseringsprosjekter, heller kjøpe klimakvoter og innrømme at klimamålene ikke blir nådd før etter 2030.

Hvilke av disse alternativene er det statsråden ser for seg hvis vi ikke når målene med økt kraftproduksjon?

Statsråd Terje Aasland [11:02:24]: Jeg synes ikke det er særlig raust å kalle den situasjonen vi har nå, vellykket – tvert om. Jeg hadde møte med en rekke av produsentene i går, både Småkraftforeninga, Solenergiklyngen og Fornybar Norge, med sine respektive bedrifter til stede. Det er stor optimisme for investeringer i mer fornybar energiproduksjon, som de gir uttrykk for. Det er selvfølgelig forenklinger vi må fortsette å jobbe med. Det har regjeringen tatt tak i, og det fortsetter vi med som en viktig del av det arbeidet vi skal gjøre.

Det er kort tid fram til 2030. Det er det fordi det er tunge investeringer som skal gjøres, men når vi ser inn i NVEs portefølje, ser vi at prosjektene nå meldes til NVE i stort monn. Jeg har tro på at med de forutsigbarhetene

vi har lagt til grunn når det gjelder både vindkraft på land, oppgraderinger av vannkraften vår og havvind, kommer vi til å lykkes i tiden framover.

Sofie Marhaug (R) [11:03:43]: Uavhengig av hvor mye eller hva slags kraft man ønsker å bygge ut eller ikke, bør vi i denne salen være enige om at det er Norge som skal bestemme over de avgjørelsene selv. I den nyeste varianten av EUs fornybardirektiv vil man få en begrensning av lokaldemokratiet. EU vil ha et hurtigspor for kraftutbygging, og det utfordrer kommunenes veto rett i vindkraftsaker. Norges vassdrags- og energidirektorat er mot direktivet. De mener at det vil gå ut over demokratiske prosesser og faglige vurderinger. Rødt er også bekymret for dette direktivet. I en sak i Energi og Klima opplyses det om at man vurderer å gå rett til den nyeste varianten hvis man implementerer fjerde energimarkedspakke.

Kan statsråden godta det nyeste fornybardirektivet i sin nåværende form, eller vil statsråden legge ned veto? Ja eller nei?

Statsråd Terje Aasland [11:04:45]: La meg starte med å si at Norge selvfølgelig skal bestemme selv. Vi skal bestemme hvilken kraftproduksjon og hvilke naturressurser vi skal bruke for å produsere fornybar energi. Vi skal bestemme selv hvilken nettinfrastruktur vi skal ha. Vi skal bestemme selv hvilke eventuelle utenlandsforbindelser vi skal ha, og hvordan vi skal koble oss på omgivelsene våre. Dette er viktige premisser for kraftpolitikken i tiden framover, og det står selvfølgelig fast.

Noe av det fine vi har gjort for å få større interesse for vindkraftutbygging på land, er nettopp å gi kommunene mer ansvar for den arealavsetningen de må gjøre innenfor plan- og bygningsloven, for å få endelig konsekjonsbehandling i NVE når det gjelder vindkraftutbygging. Det er noe vi kommer til å fortsette med. Vi er opp-tatt av å gjøre ting sammen med kommunene og ikke mot kommunenes vilje. Derfor har regjeringen endret politikk og lagt til rette for at vi nå jobber sammen med kommunene for å løse den store oppgaven det er å få på plass mer fornybar energiproduksjon.

Sofie Marhaug (R) [11:05:50]: Det er positivt at statsråden sier dette, men problemet er jo at f.eks. den nyeste versjonen av fornybardirektivet ikke er forenlig med det statsråden sier. Det er derfor NVE har levert et hørings svar som er såpass negativt som det er.

EUs fjerde energimarkedspakke består av fire direktiver og fire forordninger. Utenriksminister Espen Barth Eide har uttalt til Nationen at pakken vil bli behandlet denne våren. Statsminister Jonas Gahr Støre har antydnet overfor NRK at regjeringen skal behandle pakken styk-

kevis og delt. Rødt er – i likhet med halve regjeringen, altså Senterpartiet, og i likhet med Fellesforbundet, det største forbundet i privat sektor – mot fjerde pakke. Vi mener at man bør si nei til bl.a. dette fornybardirektivet. Derfor lurer jeg på, uavhengig av hva man mener om den pakken: Vil Stortinget få pakken – delvis eller i sin helhet – til behandling i denne stortingssesjonen?

Statsråd Terje Aasland [11:06:55]: Vi går nøye gjennom regelverket som har kommet fra EU de siste årene. Vi overtok et stort etterslep på EØS-feltet innen energiområdet fra den foregående regjeringen, og det har kommet veldig mye nytt regelverk i løpet av de siste årene som følge av den energisituasjonen Europa – og for så vidt Norge – har stått i. Vi går grundig gjennom dette nå og kommer etter hvert til å ta stilling til hvordan vi skal framlegge dette for Stortinget, hva som er EØS-relevant, hvordan vi tilnærmer oss dette, og hvilke behov for tilpasninger vi har. For eksempel vil det å ivareta kommunenes rettigheter til demokrati, muligheten for innsigelser, muligheten til å avsette areal osv. være en naturlig del av det.

Jeg kan ikke si nå når disse sakene blir lagt fram for Stortinget. Det kan være behov for å behandle dette delvis, altså direktiv for direktiv, men det kommer jeg tilbake til når vi har gått ordentlig gjennom dette i regjeringen.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:08:04]: Mitt tilleggs-spørsmål går til statsråd Vestre.

Mens andre land kan lokke investorer og næringsliv med billig arbeidskraft og lave skatter, har Norges fortrinn vært tilgang på rikelig og rimelig kraft. Etter at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har inntatt regjeringskontorene, har vi derimot sett at skattetrykket har blitt enda høyere, og kraft som et konkurransefortrinn for norsk næringsliv er i ferd med å forvitte.

Lede varslet i oktober i fjor at de har fått beskjed fra Statnett om at strømmettet i Vestfold er fullt, og at all kapasitet er reservert fram til 2035, slik at all videre industriutvikling må settes på vent. På samme tidspunkt varslet Elvia om at ifølge Statnett er også strømmettet på Østlandet fullt fram til 2035. Energiministeren innrømmer også i svar på skriftlig spørsmål at det er mange aktører som venter på å få reservert kapasitet.

Hva vil statsråden si til bedrifter som ikke får reservert tilgang på strøm? Og hva mener statsråden manglende krafttilgang vil ha å si for næringsutviklingen framover?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:09:10]: Som energiministeren redegjorde for, gjennomføres det nå veldig mange tiltak, både for å bygge ut mer fornybar kraft, for å bygge ut nettet og for å energieffektivisere. Jeg kan

nevne havvindsatsingen, oppgradering av vannkraftverk, satsing på solenergi, igjen åpning for vindkraftprosjekter på land der det har lokal tilslutning, historiske bevilgninger til Enova og en energitilskuddsordning til næringslivet som bidro til å redusere forbruket med 500 GWh, som altså er hele Kristiansands befolknings strømforbruk. Det er altså få ting regjeringen jobber mer med enn dette. Det er svært viktig for oss å sørge for at ren og rimelig fornybar energi også blir et konkurransefortrinn i fortsettelsen.

Så er jeg enig med energiministeren som stiller spørsmål ved hvorfor Norge har vært så dårlig forberedt på dette. Vi burde ha visst at vi ville få et økt forbruk. Det burde vært tatt beslutninger for lenge siden. De tas altså nå, og det jobbes på spreng for å få opp kraftproduksjonen.

Vi har vært gjennom den største energikrisen i Europa på 50 år, men jeg er glad for at strømprisene i Norge likevel i fjor var lavere her enn i veldig mange andre europeiske land, og det bidrar til fortsatt konkurransekraft for næringslivet vårt.

Presidenten [11:10:16]: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [11:10:30]: Vi fortsetter med kraft. Mangelen på kraft er dessverre i ferd med å kortslutte klimaomstillingen i Norge. Under denne regjeringen er det så langt gitt konsesjon til kun 0,3 TWh med ny kraftproduksjon. Faktisk ble det gitt konsesjon til 0,022 TWh i fjerde kvartal i fjor. Strømprisene er fremdeles på et høyt nivå sammenlignet med det historiske gjennomsnittet, og prognosene viser at Norge risikerer kraftunderskudd om få år. Industrien sliter med knapphet på kraft og nett – uten utsikter til bedring. Som vi hørte av svaret fra statsråden til representanten Halleland, er det liten kriseforståelse å spore hos ham. Faktisk leverer ikke statsråd Aasland en eneste sak til Stortinget denne våren som kan gi mer kraft, bedre nett eller billigere strøm.

I tildelingsbrevet til NVE for 2024 bes etaten om å prioritere alt, og dermed i praksis ingenting. Blant de 48 målene NVE skal innfri i 2024, er det ingen eksplisitte føringer om at saksbehandlingstiden skal bli kortere, eller at NVE skal rapportere spesifikt om saksbehandlingstid, utover at etaten fortløpende skal se etter muligheter for å korte ned saksbehandlingstiden. Dermed må aktører som ønsker å bygge ut nytt nett eller ny kraftproduksjon, fremdeles belage seg på å vente i årevis på konsesjonsbehandling.

Et av tiltakene som kunne fått ned saksbehandlingstiden, er å benytte eksterne konsulenter i deler av prosessen. På dette punktet er imidlertid tildelingsbrevet tydelig: Bruken av eksterne konsulenter skal ned. Stats-

råden forsvarer seg gjerne med at NVE har fått tilført flere ressurser for å korte ned saksbehandlingstiden, men NVE har altså ikke ett konkret mål eller krav om redusert saksbehandlingstid og skal heller ikke rapportere på dette.

Resultatet etter to og et halvt år med regjeringens energipolitikk er altså mer ressurser inn og færre konsekvenser ut. Er statsråden fornøyd med egen etatsstyring og resultatene av egen kraftpolitikk?

Statsråd Terje Aasland [11:12:24]: Jeg er veldig fornøyd med at denne regjeringen faktisk satser på å legge til rette for mer fornybar energiproduksjon, og at vi har gjort betydelige forenklinger og forsterkninger av konsesjonssystemet, med tanke på både saksbehandlingstid og forenklinger i konsesjonssystemet, spesielt rundt nett, gjennom en handlingsplan for raskere utbygging av nettet og ved å forenkle konsesjonsprosessene totalt sett. Vi ser nå blant dem som vil investere i ny kraftproduksjon, at optimismen er der. Meldingene og søknadene kommer til NVE. Det er jeg veldig glad for. Det er et uttrykk for at de nå har en større investeringsvilje og -evne enn tidligere.

Det som har vært problemet, er at en ikke tidlig nok har oppfattet det som har vært behovet og forbruksveksten som har ligget der. Det har vi tatt tak i og gjort noe konkret med. Vi bygger nå ut storstilt med havvind. Det første prosjektet blir realisert. Det er 1 500 MW direkte inn til Sørlike Nordsjø, noe som vil redusere strømprisene på Sør-Østlandet og bidra til nye muligheter for næringslivet. Vi ser at vannkraftprodusentene nå søker og orienterer seg mot effektoppgraderinger og utvidelser av vannkraftporteføljen. Vi hører optimisme fra Småkraftforeninga om at en klarer å bygge ut nesten konfliktfri ny energi, og vi ser at det nå er mange som melder om at de ønsker å bygge ut vindkraftanlegg på land.

Så ja, det er optimistiske tider for å bygge ut mer fornybar energi i Norge, i motsetning til slik grunnlaget var da vi overtok regjeringskontorene. Da hadde man stengt ned konsesjonsbehandlingen for vindkraft, og det var ingen investerings signaler knyttet til vannkraftsektoren og lite og ingenting som skjedde på lokal energiproduksjon.

Nikolai Astrup (H) [11:14:22]: Det er åpenbart at statsråden har fått en kortslutning, for det er helt åpenbart at statsrådets politikk har bidratt til at det ble full stans i utbyggingen av ny kraft de første par årene denne regjeringen satt. Resultatet av det er altså at det ikke er gitt konsesjon til mer enn 0,3 TWh. Miljødirektoratet anslår at vi har behov for 34 TWh innen 2030. Statsråden peker på havvind. Ja, men den kommer etter 2030, og også Statkrafts investeringsplan, som vil gi oss

3 TWh, kommer etter 2030. Så da er spørsmålet mitt igjen: Er statsråden fornøyd med resultatene av egen kraftpolitikk, og er han fornøyd med å ikke gi NVE tydelige krav om reduserte saksbehandlingstider?

Statsråd Terje Aasland [11:15:24]: Det er ingen kortslutning i energipolitikken – tvert om er det en spotlight på energipolitikken. Jeg går ut fra at også representanten Astrup har snakket med en rekke aktører i norsk energiforsyning i løpet av det siste året, og det er oppriktig et grunnlag for optimisme basert på det regjeringen har gjort og levert – ikke minst knyttet til vindkraft, vannkraftoppgraderinger og den storstilte utbyggingen av havvind som vi nå lykkes med, på tross av at Høyre var imot det i Stortinget. Det er jeg veldig glad for, og det er helt nødvendig for at vi skal lykkes i tiden framover. Vi har også satt i gang en massiv satsing på å bygge ut nettet raskere – selve pulsåren i det norske kraftsystemet – som gir resultater, både gjennom et hurtigspor i NVE og gjennom enklere saksbehandlings- og konsesjonsprosesser. Til NVE, som vi har styrket betydelig, er det selvfølgelig krav om at en skal ha effektive saksbehandlingsprosesser, og at saksbehandlingstiden skal ned.

Nikolai Astrup (H) [11:16:28]: Kravene til NVE gis i tildelingsbrevet, og der er det ikke gitt noen konkrete krav om at saksbehandlingstiden skal reduseres. Man skal se etter muligheter for å redusere saksbehandlingstiden, men det er altså ikke gitt noen konkrete krav fra statsråden om det, av de 48 kravene og målene som NVE skal innfri. Det er helt riktig at det har vært en spotlight på kraftpolitikken. Den spotlighten har stort sett vært negativ, i den betydning at regjeringens skattepolitikk har gjort at det er blitt full stans i all utbygging og alle prosjekter som var på planleggingsstadiet, både for oppgradering av vannkraft og ikke minst for vindkraft på land. Det er Stortinget som har bidratt til å rydde opp i regjeringens mange feiltrinn på det området.

Det kunne vært fint hvis statsråden for en gangs skyld kunne innrømme at den skattepolitikken som ble ført, ga et negativt resultat, og at det var negativt for Norges omdømme som et godt sted å investere i fornybar energi.

Statsråd Terje Aasland [11:17:32]: I møte med den økonomiske situasjonen, inflasjonen osv., som denne regjeringen har stått i, mener jeg vi har håndtert situasjonen særdeles godt når det gjelder å opprettholde velferden og trygge folks rammer rundt sitt liv, gjennom de ulike skattegrepene som er tatt. Da vi innførte høyprisbidraget, var vi tydelig på at dette var midlertidig og av kortvarig karakter. Vi fjernet det før bransjen egentlig trodde at vi kom til å fjerne det. Det er veldig bra. Vi

ser resultatet av det nå. Vi har fått flere prosjekter som handler om effektoppgraderinger i vannkraftanleggene våre. Det er ingen tvil om at det med den politikken vi nå fører, og de rammene som ligger rundt fornybarsektoren i dag, er forutsigbart og stabilt.

Det er fremdeles forenklingstiltak som kan gjøres, og som vi jobber med. Det er fremdeles et krav til NVE om å ha raske, gode saksbehandlingsprosesser og at en har effektive konsesjonssystemer.

Jeg er uenig i, med tanke på at det nevnes vindkraft ... (Presidenten klubber.)

Presidenten [11:18:35]: Tiden er ute.

Nikolai Astrup (H) [11:18:36]: Det er slik at EU, slik representanten Marhaug var inne på, kommer oss til unnsetning når det gjelder saksbehandlingstider. Konsesjonsprosesser som i dag tar kanskje seks, syv eller opp mot ti år i Norge, skal ifølge EU skje på 12 måneder på land og 24 måneder til havs i områder der myndighetene på forhånd har gjennomført grundige konsekvensutredninger. Blant annet skal gråarealer være prioritert, men også utenfor disse områdene skal saksbehandlingstidene og -prosessene kortes ned, til henholdsvis to år på land og tre år til havs.

Som svar på dette har NVE, statsrådets etat, avgitt en negativ høringsuttalelse. Er statsråden tilfreds med NVEs passive holdning til raskere konsesjonsprosesser, og er statsråden glad for at EU nå kommer med krav som gjør det lettere å gjennomføre regjeringens uttalte, men så langt uforløste, ambisjoner om kortere saksbehandlingstid?

Statsråd Terje Aasland [11:19:39]: Regjeringen er opptatt av korte konsesjonsbehandlingstider når det gjelder energianlegg, både for produksjonsanlegg og for nettanlegg. Derfor har vi iverksatt en rekke tiltak nettopp for å sørge for at vi har så effektive og raske konsesjonsprosesser som mulig. Det arbeidet er ikke slutført. Det er et arbeid som må vedvare og hele tiden luke ut det som ikke er nødvendig for konsesjonsbehandlingen. Det arbeidet pågår. Det er ingen tvil om at vi stiller krav om det til NVE.

Så sies det at EU kommer oss til unnsetning. Det er jeg uenig i. Jeg er uenig i at vi skal presse det demokratiet vi har, for å bygge ut vindkraft. Jeg går ut fra at Astrup selv har erfaring med hvordan deres politikk for vindkraft på land ble totalt mislykket. Man måtte stoppe vindkraftkonsesjonsbehandlingen på land fordi det ble for mye motstand, fordi Høyre og Solberg-regjeringen gjorde dette mot kommunenes vilje i stedet for å få

kommunene med på laget i utviklingen av ny fornybar energi, noe som er et viktig grunnlag med tanke på arealforvaltningen vår.

Nikolai Astrup (H) [11:20:46]: Jeg merker meg at statsråden har den samme passive og unnlattende holdningen til kortere saksbehandlingstider som hans egen etat NVE har. Det lover ikke godt, for statsråden må ha større ambisjoner enn som så. Saksbehandlingstiden må ned, konsesjonsbehandlingstiden må ned, og hvorvidt dette blir omstridt eller ikke, avhenger av hvordan regjeringen velger å gjøre jobben sin. Hvis man gjør en grundig og god jobb i forhåndsdefinerte områder, med ordentlige og skikkelige konsekvensutredninger, er det ingen grunn til at det skal ta seks, syv eller kanskje ti år å konsesjonsbehandle et kraftverk. Da er vi ikke i nærheten av å dekke det kraftbehovet vi har, innen 2030.

Vil statsråden ta grep som faktisk betyr noe for å få ned saksbehandlingstiden, eller vil han nøye seg med å ha påbegynt en prosess som kanskje leder til kortere saksbehandlingstider en eller annen gang i fremtiden?

Statsråd Terje Aasland [11:21:43]: Vi har tatt grep – det vet representanten utmerket godt at vi har gjort – både gjennom konsesjonsprosessene for nettutvikling og gjennom konsesjonsprosessene for produksjon.

Jeg er helt enig i at vi må gjøre en grundig og god jobb, i motsetning til hans egen regjering, som la fram en nasjonal ramme for vindkraftutbygging, og alt – bokstavelig talt – kortslettet. Da ble det stopp i konsesjonsbehandling for vindkraft på land, og det er en tragedie i utgangspunktet ut fra den situasjonen vi står i nå, hvor vi skulle hatt flere prosjekter som var under bygging.

Vi har tatt tak i det. Vi gjør dette grundig, og vi gjør det ordentlig. Vi kommer til å få kommunene med oss i utbyggingen av fornybar energi, og vi kommer til å videreføre tiltak for å få ned konsesjonsbehandlingstiden som et viktig tema også i fortsettelsen, til tross for at vi har gjort betydelige framskritt på det området de siste to årene.

Presidenten [11:22:39]: Den muntlige spørretimen er dermed avsluttet.

Sak nr. 2 [11:22:41]

Referat

Presidenten [11:22:42]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

